

Notes històriques

CÀRRECS O OFICIS DE LA BARONIA DE MONTBUI

En alguna ocasió hem parlat ja dels càrrecs existents a la Baronia després de ser concedit el «Privilegi de l'Entrega» (1490), pel qual es podia més o menys auto-governar sota el vist i plau del Consell de Cent de Barcelona. Aquella era una organització de tipus municipal i d'aparença democràtica ja que eren cadascuna de les parròquies qui escollien a bona part dels ocupants de dits càrrecs.

Els diferents oficis, tal com aleshores s'anomenaven, que constituïen el govern de la Baronia des del 1490 eren els següents: batlle, jurats, regidors, clavari, procurador síndic, diputats i síndic personer. No es tracta pas d'explicar quines eren les funcions d'aquests càrrecs ni de per què n'apareixien uns i en desapareixien d'altres, la qüestió es faria massa llarga i els més importants ja són de sobres coneguts. Donarem tan sols un repàs al que s'anomenaria la sociologia dels càrrecs, és a dir quines eren les característiques de les persones que els ocupaven.

Per a poder accedir a qualsevol de dits oficis calia ésser natural del terme de la Baronia, no tenir deutes amb la mateixa i ser escollit ja fos per aclamació ja fos pel sistema de la insaculació. A partir de 1714, almenys els principals com el de batlle, eren designats per la Reial Audiència.

Amb aquestes condicions ja podem afirmar que de fet el sistema mai fou realment democràtic, ho era tan sols d'aparença ja que es veia agreujat encara per totes les influències de tipus familiar. No obstant i això, el canvi produït després de 1490 en la direcció de la Baronia fou considerable.

Alguns dels càrrecs s'havien de cobrir rigorosament amb representants de cadascuna de les parròquies, així els de jurats i regidors, la resta podien caure indiferentment i sense cap ordre entre els escollits de tot el terme. Per aquesta raó les irregularitats existien sobretot en la tria dels elegibles: en la insaculació.

En l'ofici de batlle (el càrrec era per 3 anys) trobem que entre 1493 i 1712 l'ocupa en 7 ocasions un membre de la família Palaudàries (Antoni Palaudàries ho és el 1496, el 1505, el 1514 i el 1531); en Bertomeu Godanya, de Lliçà, ho és el 1593, el 1598, 1604 i 1610.

Les famílies de Sta. Eulàlia en les que acostuma a recaure el càrrec són: Pallars, Brustenga, Sabater, Burguès, Barbany i alguna altra. Essent el nostre poble el centre de la Baronia, al llarg dels 219 anys esmentats tan sols en són els batlles de deu triennis. El primer fou Gabriel Payas entre 1499 i 1501.

Després del Decret de Nova Planta i la creació de bell nou de tota l'administració de Catalunya, havent perdut tot tipus d'autonomia, el batlle és nomenat per la Reial Audiència, desapareixent pràcticament l'aportació del poble. Això es comprova sobretot al principi (es coneix a partir de 1740), doncs de 1740 a 1748 és batlle en Pau Unyó i de 1749 a 1754 en Jaume Maspons de la Vall (ho torna a ser el 1759).

Pel que fa als regidors, també es repeteixen força una colla de famílies. La diferència respecte a l'ofici de batlle és que sempre hi intervé el poble en el seu nomenament i que no en pot ser un mateix membre o d'una mateixa família en dos anys seguits.

No cal dir que pràcticament tots els individus que ocupaven els càrrecs eren pagesos, tot i així a partir de 1740 apareix algun teixidor de lli, de llana o ferrer. Com a curiositat citem un Ciutadà Honrat de Barcelona (noble), Francesc Xammar i Massaguer de l'Ametlla que té el càrrec de procurador síndic entre 1761-1763.

Un estudi amb més detall ens podria donar conclusions més concretes, malgrat això podem comprovar la discriminació en la participació en el govern d'aquests tipus d'administracions, al mateix temps que tampoc es reflecteix una diferenciació ideològica, les famílies que ocupaven càrrecs abans de la Nova Planta segueixen ocupant-los després. En aquest aspecte el pasat històric el podríem veure repetit, en part, en el nostre temps de «democràcia», a nivell de poble els canvis generals no responen tant a les idees com a les persones.

Jaume Dantí i Riu

Les Festes de Sant Jordi i de la Mare de Déu de Montserrat

Diffícilment trobaríem un fet religiós, de dimensió comunitària, que no tingués, a la vegada, també, el seu arrelament en la cultura i en la història del propi país. Les festes de St. Jordi i de la Mare de Déu de Montserrat, per entendre-les degudament, cal contemplar-les, també, en aquesta perspectiva. Festes religioses enllaçades, com tantes altres, en la nostra pròpia història i en la nostra pròpia cultura.

Com a creients, res humà ens és aliè, i, encara menys, quan es tracta d'autèntics valors i d'autèntics drets... Per això, aquestes diades, no poden deixar de tenir una resonància damunt la nostra responsabilitat enfront dels valors del nostre país, humans o religiosos, tots formen part de la nostra personalitat col·lectiva.

Des de fa quatre o cinc anys, aquestes festes, ens arriben embolcallades en un cert aire d'una major comprensió d'aquests valors. Ja era hora de poder-ne parlar sense que, amb tanta facilitat, se'ns pogués penjar a l'esquena una etiqueta de qualsevol color.

I amb tot, un no pot deixar de preguntar-se: Per què avui sí i ahir no? És que els valors propis i característics d'un poble ho són del que sigui només, segons el vent que bufa? Si no fos tan trist, fins faria certa gràcia!

Decebuts pel dolor que representa l'haver viscut, durant anys i més anys l'esfondrament, l'esmortuïment o l'oblit dels millors valors culturals del nostre país, tot sentint-nos, gairebé, impotents per a fer-hi alguna cosa; sense entendre'n cap de les raons, vet aquí perquè un, malgrat tot, se senti, podríem dir-ne «orgullós» i, en certa manera, conhortat, de ser membre d'una església, que, amb tants defectes com vulgueu (els que cadascú aporta) però que, almenys, ha tingut la valentia i la fidelitat (salvades lamentables i escasses excepcions), de defensar, conrear i fins promoure aquesta cultura des del seu angle i a partir de les seves possibilitats. I, això, fent-ho, bufés el vent per on bufés, encara que, sovint, li costés disgustos o fos víctima de retorçades interpretacions.

Aquestes diades ens tornen a recordar que, com a homes i com a cristians, som responsables, també de la transmissió de la nostra cultura que, prou ho sabem, forma part d'un patrimoni comú més ample i fins universal.

Mn. Josep Pausas i Mas

ment durant tot el dia, sortia a oferir comoditats als venedors. La pluja típica de la diada va obligar durant mitja hora a tapar els llibres amb plàstics, però així i tot s'anaven venent els pocs exemplars que quedaven.

Prop de les deu del vespre, la paradeta ja desmunta, i mentre s'esperava el camió que s'enduria el carro, encara hi havia qui es mirava l'auca i preguntava si no s'editaria també.

Com aquell qui juga, sense perdre mai l'humor, la colla del pa amb tomàquet va fent feina i se'n surt bé. Ens sembla que des de la nostra revista hem de dir que n'estem molt i molt contents.

R.